

Snus till rökare hett ämne vid konferens

Bör snus rekommenderas rökare som inte kan sluta? Det var den hetaste frågan vid den Tredje internationella konferensen om rökfri tobak som hölls i Stockholm förra veckan.

■ Något svar erhöles dock inte. Men det var heller ingen konsensuskonferens.

De två tidigare konferenserna om rökfri tobak har handlat om att kartlägga användning, utbredning och hälsorisker. Syftet denna gång var att kartlägga kunskapsluckorna. Och dessa luckor är stora jämfört med vad man vet om tobak som röks.

Men att snus inte är lika skadligt som rökning är man överens om. Att en miljard människor beräknas dö av orsaker relaterade till tobaksbruk under detta århundrade är man också enig om.

Laddad diskussion

Diskussionen om »harm reduction« är ändå laddad. Ett läger hävdar att det är tack vare snusandet som Sveriges andel rökare är lägst i Europa, under 20 procent, och incidensen av rökorsakad cancer är lägre (se till exempel DN Debatt 19 september). Denna grupp anser att läkare och folkhälsoarbetare bör ta sitt ansvar och rekommendera rökare att snusa i stället.

Det andra lägret (se till exempel DN Debatt 22 september) anser att det över huvud taget inte är försvarbart ur folkhälsosynpunkt att rekommendera drog-användning. Att det dessutom går att sluta röka utan snus är ytterligare ett argument. Gunilla Bolinder, Karolinska sjukhuset, sade:

– Det behövs inte mer forskning för att veta att rökfri tobak är bättre än cigaretter. Men hur ska vi hantera den kunskapen? Och när det finns nikotinläkemedel, varför diskuterar vi en annan tobaksprodukt? Det förstår jag inte.

Och Gunnar Ågren, generaldirektör för Statens folkhälsoinstitut, sade i sitt invigningstal att institutet inte har för avsikt att rekommendera snus som metod för att sluta röka.

Delegater från 28 länder

Konferensen samlade 200 delegater från 28 länder och arrangerades av Stockholms läns landstings Centrum för tobaksprevention i samarbete med amerikanska National Cancer Institute och Centers for Disease Control and Prevention.

Seppo Wickholm från konferensens planeringskommitté och övertandläkare vid Centrum för tobaksprevention kommenterar debatten:

– Det är helt okej att diskutera »harm reduction« i mötet mellan läkare och patient men en helt annan sak att göra det ur folkhälsosynpunkt. Det man missar då är jämförelsen med ett icke-bruk. Det finns 2 500 kända ämnen i snus, men man vet väldigt lite om dess effekter över tid, om de är dödliga eller bara en belastning för kroppen. Det är en stor kunskapslucka.

Men frågan om man ska ersätta cigaretter med snus eller ej framstod också som ett typiskt västerländskt och i synnerhet svenskt problem. Kunskaper om tobaksbruk i ett land går inte enkelt att applicera på ett annat land med annan kultur, ekonomi och samhällsstruktur.

FOTO: SARA ZETTERLUND-HOLMVE

Hellre snusa än röka är de flesta överens om. Men är snus ett rimligt alternativ?

Det blev tydligt när delegater från länder i tredje världen gav perspektiv på frågeställningen. I många länder är rökfri tobak i olika former mycket utbredd, bland annat på grund av den låga kostnaden jämfört med cigaretter. En delegat ville se en omräkning av det förväntade tobaksrelaterade dödstalet på en miljard.

– Vad händer med den siffran när man i tredje världen blir rikare och börjar röka i stället?

Att en lösning på den problematiken skulle vara att Swedish Match lanserar svenskt snus, som företaget sedan några år försöker göra i Indien, trodde tredje världens representanter på konferensen inte på.

Elisabet Ohlin

elisabet.ohlin@lakartidningen.se

Sakkunnigas objektivitet skapade debatt

Är försäkringsbolagens sakkunnigläkare objektiva eller ej? Är objektiviteten ett måste?

■ Den debatten kom upp på ett seminarium om personskaderätt i förra veckan. Det var på Svenska försäkringsföreningens seminarium om personskaderätt som läkarna Tycho Tullberg och Bengt H Johansson drabbade samman i en dispyt om försäkringsbolagens sakkunnigläkare. Seminariet avslutades med den agiterade debatten om sakkunnigläkarnas objektivitet. En meningskiljaktighet som också framkommit i Läkartidningen under sommaren.

Tycho Tullberg, som företrädde sakkunnigläkarna, hävdade att de gör objektiva bedömningar utifrån vetenskap

och beprövad erfarenhet oavsett uppdragsgivare.

Bengt H Johansson, Fristående försäkringsmedicinska läkarkollegiet, menade att det finns indikationer på att sakkunnigläkarna t ex sätter alltför låga invaliditetsnivåer i trafikskadeärenden. Bengt H Johansson vände sig också till försäkringsbolagen och frågade vilka åtgärder man planerar för att förändra systemet med sakkunnigläkare, som har så dåligt förtroende hos allmänheten.

Den frågan hade förvisso delvis redan besvarats av Folksam's personskadeförvaltare som tycker att dagens system fungerar bra och har svårt att se något alternativ. Tycho Tullberg å sin sida föreslog att SBU skulle kunna göra en genomgång av sakkunnigläkarnas insatser.

Under flera andra av seminariets punkter kommenterades också den senaste tidens debatt om sakkunnigläkarnas roll i skaderegleringen och deras förhållande till bolagen. Bland annat Finansinspektionens Jarl Symreng efterlyste ett nytänkande från försäkringsbolagen och uppmanade dem att själva ge sig in i debatten om sakkunnigläkarna. Både han och Kajsa Hallberg, ordförande i Trafikskadenämnden, påpekade att förtroendeläkare inte är och inte ska vara oberoende. De är försäkringsbolagens medicinska experter och är att jämföra med andra experter som bolagen anlitar, till exempel tekniska.

Sara Hedbäck

sara.hedback@lakartidningen.se